

Szkolny Program Profilaktyki

Szkoła Podstawowa im. ks. Jana Twardowskiego w Kłaju
przyjęty uchwałą RR z dnia 19 stycznia 2017r.

*Wychować kogoś, dziecko lub dorosłego,
to przede wszystkim podnosić go w jego oczach.*
Simone Weil

Spis treści

1. Podstawy prawne programu
2. Wstęp
3. Diagnoza
4. Problemy występujące w szkole
5. Cele Szkolnego Programu Profilaktyki
6. Realizatorzy i uczestnicy Programu
7. Oczekiwane efekty oddziaływań profilaktycznych
8. Ewaluacja Szkolnego Programu Profilaktyki

Podstawy prawne programu

1. Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 roku.
2. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Ustawa o systemie oświaty z dnia 7 września 1991 z późn. zmianami.
4. Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z dnia 26 października 1982 r.
5. Ustawa o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych z dnia 9 listopada 1995 r.
6. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.
7. Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.
8. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lipca 2011 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie bezpieczeństwa i higieny w publicznych i niepublicznych szkołach i placówkach.
9. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach.

10. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 lipca 2015 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym.
11. Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii.

Programy narodowe i krajowe:

1. Narodowy Program Zdrowia na lata 2006-2020
2. Narodowy Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na lata 2011-2015
3. Krajowy Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2011-2016
4. Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2006-2016
5. Krajowy Program Zapobiegania Zakażeniom HIV i Zwalczania AIDS na lata 2014-2016
6. Program Ograniczenia Zdrowotnych Następstw Palenia Tytoniu w Polsce na lata 2014-2018

Wstęp

Szkoła jest instytucją, która ma bezpośredni wpływ na rozwój psychiczny ucznia, dlatego też realizuje wychowanie profilaktyczne, które stanowi integralną część wychowania ogólnego. Istotą profilaktyki w szkole jest reagowanie na zagrożenia i problemy oraz przygotowanie młodych ludzi do podejmowania właściwych wyborów, informowanie o zagrożeniach, pokazywanie alternatywnych dróg wyboru sprzyjających prawidłowemu rozwojowi i zdrowemu życiu.

Szkolny Program Profilaktyki obejmuje wszelkie zagrożenia i opisuje różnorodne celowe działania adresowane do uczniów, rodziców i wszystkich pracowników szkoły, będące odpowiedzią na zdiagnozowane potrzeby społeczności szkolnej.

Działania profilaktyczne mają na celu wyposażenie młodego człowieka w umiejętności budowania dobrych relacji i komunikacji społecznych. Nieodzownym elementem tych działań jest znajomość sposobów radzenia sobie w sytuacjach trudnych, stresowych i konfliktowych, wyrażania swoich potrzeb, emocji i opinii bez naruszania godności osobistej innych ludzi. Działania profilaktyczne wspierają zatem pracę nad harmonijnym rozwojem osobowości i zdrowym stylem życia.

Odpowiednio do stopnia ryzyka profilaktyka jest prowadzona na kilku poziomach.

Profilaktyka uniwersalna

Jest adresowana do wszystkich uczniów w określonym wieku, zachowań i dotyczy powszechnie znanych zagrożeń, np. przemocy, czy używania substancji psychoaktywnych. Na tym poziomie wykorzystywana jest ogólna wiedza na temat zachowań ryzykownych i czynników ryzyka (są to głównie wyniki badań naukowych, dotyczące między innymi palenia papierosów, picia alkoholu, informacji o wieku inicjacji). Jej celem ma być opóźnianie inicjacji, przeciwdziałanie pierwszym próbom podejmowania zachowań ryzykownych.

Profilaktyka selektywna

Jest ukierunkowana na grupy zwiększonego ryzyka, wymaga dobrego rozpoznania w społeczności szkolnej grup uczniów zachowujących się ryzykownie lub znajdujących się w specyficznej sytuacji społecznej, rodzinnej. Informacje o uczniach szkoła gromadzi w toku codziennej pracy w szkole. Dla młodzieży znajdującej się w grupie podwyższonego ryzyka (np. z rodzin z problemem alkoholowym) organizowane są indywidualne lub grupowe działania profilaktyczne (terapia pedagogiczna, treningi umiejętności społecznych, socjoterapia).

Profilaktyka wskazująca

Profilaktyka na rzecz jednostki wysokiego ryzyka, to działania polegające na interwencji, terapii dzieci i młodzieży, przejawiających symptomy zaburzeń i wymagających specjalistycznego przygotowania do ich udzielania. Na tym poziomie, w profilaktykę częściej angażują się różne instytucje zewnętrzne, przygotowane do prowadzenia pomocy psychologicznej lub medycznej.

Strategie działań profilaktycznych podejmowanych w szkole

Na wszystkich poziomach profilaktyki stosuje się różne strategie. Ze względu na cele Szklonego Programu Profilaktyki będą stosowane następujące strategie:

- strategie informacyjne,
- strategie edukacyjne,
- strategie działań alternatywnych,
- strategie interwencyjne,
- strategie zmniejszania szkód.

Diagnoza

Szkolny Program Profilaktyki został opracowany na podstawie diagnozy środowiska szkolnego, którą przeprowadzono w oparciu o analizę:

- diagnozy lokalnych zagrożeń społecznych przeprowadzonej przez Studio Diagnozy i Profilaktyki w Krakowie,
- rozmów i obserwacji uczniów na zajęciach lekcyjnych i pozalekcyjnych.
- informacji od wychowawców klas, nauczycieli i pracowników o bieżących problemach wychowawczych,
- rozmów z rodzicami prowadzonych przez wychowawców i pedagoga szkolnego,
- opinii poszczególnych uczniów z Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej,
- dokumentacji szkolnej (dzienników lekcyjnych, zeszytów wychowawców),
- obserwacji zachowań uczniów podczas przerw,
- analizy dokumentacji pedagoga szkolnego.

Problemy występujące w szkole

Przeprowadzona analiza wskazuje na istnienie następujących problemów wychowawczych wymagających działań profilaktycznych:

- brak motywacji do nauki, trudności w nauce,
- obniżona kultura osobista uczniów,
- agresja słowna i wulgaryzmy,
- obniżona samokontrola emocji i zachowania,
- niewłaściwe zachowanie się uczniów,
- zakłócenia w procesie prawidłowej komunikacji,
- przemoc i agresja słowna wśród uczniów,
- zaburzenia emocjonalne (słaba odporność psychiczna, niska samoocena).

Cele szkolnego programu profilaktyki:

Na podstawie obserwacji uczniów, diagnozy problemów występujących w środowisku szkolnym oraz podstaw prawnych wyodrębniono następujące cele główne:

1. profilaktyka uzależnień,
2. promowanie zdrowego stylu życia,
3. przeciwdziałanie agresji i przemocy,
4. budowanie poczucia własnej wartości.

Profilaktyka uzależnień

Cele szczegółowe	Zadania	Termin realizacji	Realizatorzy	Strategia
Zapobieganie uzależnieniom	<ul style="list-style-type: none"> • spotkanie ze specjalistami z zakresu uzależnień • współpraca z rodzicami i ich pedagogizacja w/w zakresie • utworzenie zakładki „profilaktycznej” dla rodziców na stronie internetowej szkoły • kształtowanie u uczniów umiejętności asertywnego i skutecznego odmawiania • szerzenie wiedzy prawnej dotyczącej posiadania i stosowania środków odurzających • realizacja programów profilaktycznych "Spójrz inaczej", "Nie pal przy mnie proszę", "Znajdź właściwe rozwiązanie". • szerzenie wiedzy dotyczącej używek oraz konsekwencji stosowania różnego typu środków uzależniających, w tym narkotyków nowej generacji oraz e-papierosów • zwracanie uwagi na możliwość uzależnienia się od internetu, komputera i jego skutki 	cały rok	dyrekcja pedagog szkolny wychowawcy nauczyciel informatyki specjaliści	edukacyjna informacyjna

Promowanie zdrowego stylu życia

Cele szczegółowe	Zadania	Termin Realizacji	Realizatorzy	Strategia
------------------	---------	-------------------	--------------	-----------

<p>Popularyzowanie wczesnej diagnostyki</p>	<ul style="list-style-type: none"> • dostarczanie wiedzy na temat chorób somatycznych oraz przyczyn ich powstania, ze szczególnym naciskiem na sposoby zapobiegania ich powstawaniu • upowszechnianie wśród rodziców Europejskiego Kodeksu Walki z Rakiem 	<p>cały rok</p>	<p>wychowawcy pedagog</p>	<p>informacyjna edukacyjna</p>
<p>Realizacja programów profilaktycznych i prozdrowotnych</p>	<ul style="list-style-type: none"> • realizacja programu „Cyberprzemoc w sieci” • profilaktyka w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od alkoholu, tytoniu, środków psychoaktywnych oraz współczesnych zagrożeń cywilizacyjnych • udział w akcjach prozdrowotnych • kontynuacja akcji „Szklanka mleka”, „Owoce w szkole” 	<p>cały rok</p>	<p>n-I informatyki wychowawcy pedagog specjaliści policja dyrektor</p>	<p>informacyjna edukacyjna</p>
<p>Profilaktyka poprzez sport</p>	<ul style="list-style-type: none"> • życie na sportowo - cykl turniejów między klasami w grach zespołowych • miting lekkoatletyczny • prowadzenie zajęć sportowych podczas ferii zimowych • udział uczniów klas II w projekcie „Już pływam” 	<p>wg odrębnego harmonogramu</p>	<p>nauczyciele wf dyrektor wychowawcy</p>	<p>alternatywna edukacyjna</p>

<p>Angażowanie wychowanków klas i nauczycieli wychowania fizycznego na rzecz propagowania zdrowego stylu życia</p>	<ul style="list-style-type: none"> • prowadzenie zajęć sportowych • organizowania imprez tematycznych • angażowanie uczniów w działalność w ramach „Małego Wolontariatu” • realizacja programu "Ratujemy i Uczymy Ratować" 	cały rok	<p>wychowawcy nauczyciele wf</p> <p>pedagog szkolny</p>	edukacyjna alternatywna
<p>Zmniejszenie występowania otyłości</p>	<ul style="list-style-type: none"> • diagnoza stanu zdrowia poprzez pomiar BMI • poprawa sposobu odżywiania • opracowanie ulotki dla rodziców o zdrowych produktach 	cały rok	nauczyciele wf wychowawcy	edukacyjna informacyjna interwencyjna
<p>Wpływ zagrożeń cywilizacyjnych na życie fizyczne i psychiczne człowieka</p>	<ul style="list-style-type: none"> • przeprowadzanie godzin wychowawczych • popularyzowanie programu wśród rodziców „Nie pal przy mnie, proszę” • rozwijanie odpowiedzialności za zdrowie własne i innych • upowszechnianie programów edukacyjnych zapobiegających paleniu tytoniu przez dzieci i ich rodziców 	cały rok	wychowawcy nauczyciele pedagog	edukacyjna

Budowanie poczucia własnej wartości				
Cele szczegółowe	Zadania	Termin realizacji	Realizatorzy	Strategia

Budowanie poczucia własnej wartości, kształtowanie obrazu własnej osoby oraz umiejętności dokonywania właściwych wyborów	<ul style="list-style-type: none"> • stwarzanie możliwości do obserwacji zachowania własnego w różnych sytuacjach • prezentowanie młodzieży postaw asertywnych i empatii • zapewnienie uczniom możliwości wspólnego spędzania czasu (biwaki, wyjazdy) • doskonalenia umiejętności rozróżniania prawdy od kłamstwa, fikcji od rzeczywistości, informacji od komentarza • poznawanie mocnych i słabych stron własnej osobowości • wskazanie młodzieży metod pracy nad swoimi słabościami 	cały rok	wychowawcy nauczyciele pedagog	informacyjna edukacyjna alternatywna
Uczeń ma poczucie własnej wartości	<ul style="list-style-type: none"> • kształtowanie relacji między uczniem a nauczycielem, wychowawcą i pracownikami szkoły opartych na wzajemnym szacunku. 	cały rok	dyrektor wychowawcy nauczyciele pedagog pracownicy szkoły	edukacyjna

Przeciwdziałanie agresji i przemocy				
Cele szczegółowe	Zadania	Termin realizacji	Realizatorzy	Strategia
Dostarczanie wiedzy na temat przemocy i konsekwencji jej stosowania	<ul style="list-style-type: none"> • realizowanie prelekcji na godzinach wychowawczych • prezentowanie filmów edukacyjnych ze szczególnym uwzględnieniem cyberprzemocy 	cały rok	wychowawca pedagog	edukacyjna

Wdrażanie uczniów do prawidłowego pojmowania norm zachowania	<ul style="list-style-type: none"> • realizowanie prelekcji na godzinach wychowawczych • rozwijanie umiejętności społecznych 	cały rok	dyrektor wychowawca pedagog pracownicy szkoły	edukacyjna
Wspieranie rodziny w trudnych sytuacjach	<ul style="list-style-type: none"> • pomoc rozwiązywaniu problemów • rozwijanie umiejętności interpersonalnych • rozwijanie kompetencji wychowawczych 	cały rok	wychowawca pedagog specjaliści	informacyjna interwencyjna

Realizatorzy i uczestnicy Szkolnego Programu Profilaktyki

Szkolny Program Profilaktyki realizują:

1. dyrektor i wicedyrektorzy szkoły: dbają o doskonalenie nauczycieli, wyznaczają odpowiedzialnych za realizację działań,
2. wychowawcy klas, nauczyciele przedmiotów: doskonalą swoje kwalifikacje i zdobywają nowe umiejętności w zakresie działań profilaktycznych; dbają o poczucie bezpieczeństwa i akceptują ucznia w klasie,
3. pedagog szkolny: podejmuje działania profilaktyczno- wychowawcze wynikające ze szkolnego programu wychowawczego i szkolnego programu profilaktyki, przeprowadza w każdym roku szkolnym diagnozę w zakresie czynników chroniących i czynników ryzyka występujących w szkole,
4. uczniowie: dążą do wyeliminowania niewłaściwych zachowań i poprawy postępowania,
5. rodzice: wspierają dzieci w zmianie niewłaściwych zachowań na zachowania pożądane,
6. współpracują ze szkołą w zakresie poprawy zachowań dzieci,
7. pracownicy administracji i obsługi szkoły,
8. organizacje i instytucje wspierające szkołę:
 - Powiatowa Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna w Wieliczce,
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kłaju,
 - Komenda Powiatowa Policji w Wieliczce,
 - Komisariat Policji w Niepołomicach,

- Sąd Rodzinny w Krakowie,
- kuratorzy sądowi,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Wieliczce,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza „Jaskółka” w Szarowie.

Oczekiwane efekty oddziaływań profilaktycznych

W wyniku działań podejmowanych przez szkołę w ramach Szkolnego Programu Profilaktyki uzyskamy następujące efekty u poszczególnych odbiorców programu:

1. uczniowie:
 - zmniejszy się wskaźnik występowania agresji i przemocy,
 - uzyskają większą wiedzę na temat uzależnień i ich negatywnych skutków,
 - będą dostrzegali swoje mocne strony,
 - chętnie i aktywnie uczestniczą w promocji zdrowego stylu życia;
2. rodzice:
 - usystematyzują swoją wiedzę na temat uzależnień i ich negatywnych skutków,
 - zwiększą świadomość występowania zagrożeń dla dzieci związanych z korzystaniem z mass mediów,
 - uzyskają informację o możliwościach korzystania ze wsparcia instytucji specjalistycznych;
3. nauczyciele/wychowawcy:
 - podwyższą swoje kompetencje wychowawcze,
 - będą doskonalić swoją wiedzę z zakresu uzależnień,
 - wychowawcy uwzględnią w palnie wychowawczym zadania wynikające ze SzPP i będą je realizować w pracy z uczniami.

Ewaluacja Szkolnego Programu Profilaktyki

Szkolny Program Profilaktyki będzie poddawany ewaluacji na zakończenie roku szkolnego poprzez diagnozę wybranych obszarów.

Podstawową formą ewaluacji będą:

1. obserwacja,
2. analiza dokumentów szkolnych,
3. analiza dokumentów pedagoga szkolnego,
4. ewentualnie ankiety skierowanej do uczniów, nauczycieli, rodziców.

Wnioski z ewaluacji będą przedstawione na posiedzeniu rady pedagogicznej, a planowane zamiany zatwierdzane uchwałą, po wcześniejszym zaopiniowaniu przez radę rodziców i radę pedagogiczną.